

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 6 października 2022 r.
(OR. en)

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2022/0289 (NLE)

12521/22

ENER 450
ENV 886
COMPET 710
TRANS 580
CONSOM 222
IND 346
ECOFIN 879
FISC 182

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: ROZPORZĄDZENIE RADY w sprawie interwencji w sytuacji
nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii

ROZPORZĄDZENIE RADY (UE) 2022/...

z dnia ...

**w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej
w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 122 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Od września 2021 r. na rynkach energii elektrycznej obserwuje się bardzo wysokie ceny. Jak stwierdziła unijna Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) ustanowiona rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/942¹ w swojej ostatecznej ocenie struktury hurtowego rynku energii elektrycznej w Unii w kwietniu 2022 r., jest to głównie konsekwencją wysokiej ceny gazu, który jest wykorzystywany jako materiał do wytwarzania energii elektrycznej. Elektrownie opalane gazem ziemnym są często potrzebne do zaspokojenia zapotrzebowania na energię elektryczną, gdy zapotrzebowanie jest najwyższe w ciągu dnia lub gdy ilości energii elektrycznej wytworzonej w wyniku zastosowania innych technologii, takich jak energia jądrowa, wodna lub energia odnawialna o nieprzewidywalnej charakterystyce produkcji, nie wystarczają do pokrycia zapotrzebowania. Od lutego 2022 r. eskalacja rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, będącej umawiającą się stroną Traktatu o Wspólnocie Energetycznej², doprowadziła do znacznego spadku dostaw gazu. Rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie spowodowała również niepewność odnośnie dostaw innych towarów, takich jak węgiel kamienny i ropa naftowa, wykorzystywanych w instalacjach wytwarzających energię. Doprowadziło to do znacznego dodatkowego wzrostu i zmienności cen energii elektrycznej.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/942 z dnia 5 czerwca 2019 r. ustanawiające Agencję Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 22).

² Dz.U. L 198 z 20.7.2006, s. 18.

- (2) Niedawne znacznie niższe poziomy dostaw gazu i intensyfikacja zakłóceń w dostawach gazu z Rosji wskazują na znaczne ryzyko całkowitego wstrzymania dostaw rosyjskiego gazu w najbliższej przyszłości. Aby zwiększyć bezpieczeństwo dostaw energii w Unii, Rada przyjęła rozporządzenie (UE) 2022/1369¹, które przewiduje dobrowolne zmniejszenie zapotrzebowania na gaz ziemny o co najmniej 15 % od dnia 1 sierpnia 2022 r. do dnia 31 marca 2023 r. i przyznaje Radzie możliwość ogłoszenia unijnego stanu alarmowego dotyczącego bezpieczeństwa dostaw gazu, uruchamiając obowiązkowe zmniejszenie zapotrzebowania na gaz w całej Unii.

¹ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/1369 z dnia 5 sierpnia 2022 r. w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz (Dz.U. L 206 z 8.8.2022, s. 1).

- (3) Jednocześnie wyjątkowo wysokie temperatury zaobserwowane latem 2022 r. zwiększyły zapotrzebowanie na energię elektryczną do celów chłodzenia, zwiększając presję na wytwarzanie energii elektrycznej, podczas gdy ze względu na okoliczności techniczne i wynikające z pogody wytwarzanie energii elektrycznej przy pomocy niektórych technologii było znacznie niższe od poziomów historycznych. Wynikało to głównie z wyjątkowej suszy, która doprowadziła do: (i) niedoboru w produkcji energii elektrycznej przez elektrownie jądrowe w różnych państwach członkowskich, spowodowanego brakiem wody chłodzącej, (ii) spadku wytwarzania energii wodnej oraz (iii) niskiego poziomu wody w głównych rzekach, co miało negatywny wpływ na transport towarów wykorzystywanych jako paliwo wsadowe do wytwarzania energii elektrycznej. Ta bezprecedensowa sytuacja spowodowała, że ilość energii elektrycznej wytwarzanej przez elektrownie opalane gazem ziemnym utrzymywała się na stałym wysokim poziomie, co przyczyniło się do wyjątkowych i rażąco wysokich hurtowych cen energii elektrycznej. Mimo ograniczonej dostępności zdolności wytwórczych w niektórych państwach członkowskich wymiana energii elektrycznej między państwami członkowskimi pomogła uniknąć incydentów związanych z bezpieczeństwem dostaw i pomogła złagodzić zmienność cen na rynkach unijnych, zwiększając tym samym odporność każdego państwa członkowskiego na wstrząsy cenowe.

- (4) Skok cen na hurtowych rynkach energii elektrycznej doprowadził do gwałtownego wzrostu cen detalicznych energii elektrycznej, który zgodnie z przewidywaniami utrzyma się przed kolejnym sezonem grzewczym, stopniowo dotykając większości umów konsumenckich. Gwałtowny wzrost cen gazu i wynikające z niego zapotrzebowanie na paliwa alternatywne doprowadziły też do wzrostu cen innych surowców, takich jak ceny ropy naftowej i węgla.
- (5) Obecny kryzys energetyczny dotknął wszystkie państwa członkowskie, choć w różnym stopniu. Gwałtowny wzrost cen energii w znacznym stopniu przyczynia się do ogólnej inflacji w strefie euro i spowolnienia wzrostu gospodarczego w Unii.
- (6) Konieczna jest zatem szybka i skoordynowana reakcja na poziomie Unii. Ustanowienie narzędzia interwencji w sytuacji nadzwyczajnej pozwoliłoby na tymczasowe ograniczenie ryzyka, że ceny energii elektrycznej i koszt energii elektrycznej dla odbiorców końcowych osiągną jeszcze mniej zrównoważone poziomy oraz że państwa członkowskie przyjmą nieskoordynowane środki krajowe, które mogłyby zagrozić bezpieczeństwu dostaw na szczeblu Unii i stanowić dodatkowe obciążenie dla unijnego przemysłu i odbiorców końcowych. W duchu solidarności między państwami członkowskimi konieczne jest skoordynowanie wysiłków państw członkowskich w sezonie zimowym 2022–23 w celu złagodzenia skutków wysokich cen energii i zapewnienia, aby obecny kryzys nie spowodował trwałych szkód dla odbiorców i gospodarki, przy jednoczesnym zachowaniu stabilności finansów publicznych.

- (7) Obecne zakłócenia w dostawach gazu, ograniczona dostępność niektórych elektrowni oraz wpływ tych zjawisk na ceny gazu i energii elektrycznej stanowią poważne trudności w dostawach gazu i produktów energetycznych w rozumieniu art. 122 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Istnieje poważne ryzyko, że w przypadku dalszych zakłóceń w dostawach gazu w sezonie 202-2023 i wystąpienia mroźnej zimy zwiększających zapotrzebowanie na gaz i energię elektryczną w nadchodzącym sezonie zimowym sytuacja może ulec dalszemu pogorszeniu. Takie dalsze pogorszenie może doprowadzić do większej presji na wzrost cen gazu i innych surowców energetycznych, co wpłynie na ceny energii elektrycznej.
- (8) Zakłócenia na rynku energii spowodowane przez jednego z głównych uczestników rynku, który sztucznie ograniczył dostawy gazu w kontekście rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, oraz prowadzona w ten sposób wojna hybrydowa doprowadziły do sytuacji kryzysowej wymagającej przyjęcia szeregu pilnych, tymczasowych i wyjątkowych środków o charakterze gospodarczym w celu zaradzenia niemożliwym do udźwignięcia skutkom dla konsumentów i przedsiębiorstw. Jeżeli ta sytuacja kryzysowa nie zostanie szybko rozwiązana, może mieć szkodliwy negatywny wpływ w postaci inflacji, oddziaływanie na płynność operatorów rynkowych oraz na całą gospodarkę.
- (9) Konieczna jest zjednoczona i dobrze skoordynowana ogólnounijna reakcja, aby stawić czoła gwałtownemu wzrostowi cen energii elektrycznej i jego wpływowi na gospodarstwa domowe i przemysł. Nieskoordynowane środki krajowe mogłyby mieć wpływ na funkcjonowanie wewnętrznego rynku energii, zagrozić bezpieczeństwu dostaw i prowadzić do dalszego wzrostu cen w państwach członkowskich najbardziej dotkniętych kryzysem. Ochrona integralności wewnętrznego rynku energii elektrycznej ma zatem kluczowe znaczenie dla zachowania i wzmocnienia niezbędnej solidarności między państwami członkowskimi.

- (10) Chociaż niektóre państwa członkowskie mogą być bardziej narażone na skutki zakłóceń dostaw gazu z Rosji i wynikające z nich podwyżek cen, wszystkie państwa członkowskie mogą przyczynić się do ograniczenia szkód gospodarczych spowodowanych tymi zakłóceniami, podejmując odpowiednie środki ograniczania zapotrzebowania. Zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną na szczeblu krajowym może mieć pozytywny, ogólnounijny wpływ na ceny energii elektrycznej, ponieważ rynki energii elektrycznej są ze sobą powiązane, a oszczędności w jednym państwie członkowskim przynoszą korzyści również innym państwom członkowskim.
- (11) Nieskoordynowane pułapy dochodów rynkowych z energii elektrycznej wytwarzanej przez wytwórców o niższych kosztach krańcowych, wykorzystujących np. odnawialne źródła energii, energię jądrową i węgiel brunatny (wytwórcy inframarginalni) mogą prowadzić do znaczących zakłóceń między wytwórcami w Unii, ponieważ konkurują oni w całej Unii na połączonych rynkach energii elektrycznej. Zobowiązanie do ustanowienia wspólnego ogólnounijnego pułapu dochodów rynkowych od wytwórców inframarginalnych powinno umożliwić uniknięcie takich zakłóceń. Ponadto nie wszystkie państwa członkowskie mogą wspierać konsumentów w takim samym zakresie ze względu na ograniczone zasoby finansowe, a jednocześnie niektórzy wytwórcy energii elektrycznej mogą nadal uzyskiwać znaczne nadwyżki dochodu. Solidarność między państwami członkowskimi, dzięki pułapowi dochodów rynkowych na poziomie Unii powinno przynieść państwom członkowskim dochody umożliwiające sfinansowanie środków przeznaczonych na wsparcie końcowych odbiorców energii elektrycznej, takich jak gospodarstwa domowe, małe i średnie przedsiębiorstwa (zwane dalej „MŚP”) i energochłonne sektory przemysłu, przy jednoczesnym zachowaniu sygnałów cenowych na rynkach w całej Unii i utrzymaniu handlu transgranicznego.

- (12) W świetle drastycznego wzrostu cen detalicznych gazu i energii elektrycznej szczególne znaczenie mają interwencje państwowe i publiczne mające na celu ochronę konsumentów. Jednak wpływ niedoborów dostaw gazu na ceny energii elektrycznej, a także możliwość finansowania środków wsparcia z budżetu państwa różnią się w poszczególnych państwach członkowskich. Gdyby jedynie te państwa członkowskie, które dysponują wystarczającymi zasobami, mogły chronić tych odbiorców i dostawców, doprowadziłoby to do poważnych zakłóceń na rynku wewnętrznym. Jednolity obowiązek przenoszenia nadwyżki dochodu na konsumentów umożliwiłby wszystkim państwom członkowskim ochronę ich konsumentów. Pozytywny wpływ na ceny energii miałyby pozytywny wpływ na wzajemnie połączony unijny rynek energii i przyczyniłby się do obniżenia stopy inflacji. W związku z tym oraz w duchu solidarności środki przyjęte w jednym państwie członkowskim – we wzajemnie połączonym rynku unijnym – powinny również wywrzeć pozytywny wpływ na inne państwa członkowskie.
- (13) W obecnej sytuacji właściwe wydaje się podjęcie działań na szczeblu Unii poprzez wprowadzenie składki solidarnościowej od unijnych przedsiębiorstw i stałych zakładów prowadzących działalność w sektorze ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji w celu złagodzenia bezpośrednich skutków gospodarczych gwałtownego wzrostu cen energii dla budżetów organów publicznych, odbiorców końcowych i przedsiębiorstw w całej Unii. Taka składka solidarnościowa powinna być środkiem wyjątkowym i ściśle tymczasowym.

- (14) Składka solidarnościowa jest odpowiednim środkiem umożliwiającym rozwiązanie problemu nadwyżek zysków wynikających z nieprzewidzianych okoliczności. Zyski te nie odpowiadają żadnemu stałemu zyskowi, na który unijne przedsiębiorstwa i stałe zakłady prowadzące działalność w sektorze ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji liczyłyby lub mogłyby liczyć w normalnych okolicznościach, gdyby na rynkach energii nie zaszły nieprzewidziane zdarzenia. W związku z tym wprowadzenie składki solidarnościowej stanowi wspólny i skoordynowany środek, który umożliwia – w duchu solidarności – generowanie dodatkowych wpływów dla organów krajowych na udzielenie wsparcia finansowego gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom poważnie dotkniętym drastycznym wzrostem cen energii, a jednocześnie zapewnia równe warunki działania w całej Unii. Powinien on być stosowany równoległe do zwykłych podatków od osób prawnych nakładanych przez każde państwo członkowskie na dane przedsiębiorstwa.
- (15) Aby zapewnić spójność w różnych obszarach polityki energetycznej, środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu powinny funkcjonować jako wzajemnie zależny pakiet, wzmacniając siebie nawzajem. Wszystkie państwa członkowskie powinny być w stanie w ukierunkowany sposób wspierać konsumentów poprzez nadwyżki dochodu wynikające z wprowadzenia pułapu dochodów rynkowych, poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną, co przyczyni się do obniżenia cen energii, oraz poprzez wpływy ze składki solidarnościowej nałożonej na unijne przedsiębiorstwa i stałe zakłady prowadzące działalność w sektorze ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji. Jednocześnie niższe zapotrzebowanie powinno mieć pozytywny wpływ na zmniejszenie ryzyka dla bezpieczeństwa dostaw, zgodnie z celami określonymi w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944¹.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125).

- (16) Państwa członkowskie powinny zatem dążyć do zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej brutto przez wszystkich konsumentów, również tych, którzy nie są jeszcze wyposażeni w inteligentne systemy pomiarowe lub urządzenia umożliwiające im monitorowanie ich zużycia w określonych godzinach dnia.
- (17) W celu zachowania zapasów paliw na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej, a w szczególności w odniesieniu do godzin o najwyższej cenie lub najwyższym zużyciu energii elektrycznej, w przypadku gdy wytwarzanie energii elektrycznej w elektrowniach opalanych gazem ma szczególnie znaczący wpływ na cenę krańcową, każde państwo członkowskie powinno zmniejszyć swoje zużycie energii elektrycznej brutto w zidentyfikowanych godzinach szczytu.
- (18) W oparciu o typowy profil zużycia energii elektrycznej w godzinach szczytu wiążący cel redukcji popytu wynoszący 5 % w godzinach szczytu zapewniłby większe ukierunkowanie państw członkowskich na konsumentów, którzy mogą być elastyczni, jeżeli zaproponuje im się oferty skłaniające do ograniczenia zużycia w pewnych godzinach, w tym za pośrednictwem niezależnych agregatorów. W związku z tym zmniejszenie zapotrzebowania na energię elektryczną o co najmniej 5 % w wybranych godzinach powinno przyczynić się do zmniejszenia zużycia paliwa i ułatwić rozłożenie zapotrzebowania na poszczególne godziny, co będzie miało wpływ na godzinowe ceny rynkowe.

- (19) Państwa członkowskie powinny mieć swobodę wyboru odpowiednich środków służących osiągnięciu celów w zakresie ograniczenia zapotrzebowania, tak aby mogły one odzwierciedlać specyfikę krajową. Opracowując środki na rzecz ograniczenia zapotrzebowania na energię elektryczną, państwa członkowskie powinny zapewnić, by takie środki były zaprojektowane tak, aby nie podważać unijnych celów w zakresie elektryfikacji określonych w komunikacie Komisji z dnia 8 lipca 2020 r. pt. „Impuls dla gospodarki neutralnej dla klimatu: strategia UE dotycząca integracji systemu energetycznego”. Elektryfikacja ma kluczowe znaczenie dla zmniejszenia zależności Unii od paliw kopalnych i zapewnienia długoterminowej strategicznej autonomii Unii Europejskiej, ponieważ prowadzi ona do ograniczenia skali obecnego kryzysu energetycznego i zapobieżenia przyszłym kryzysom energetycznym. Środki mające na celu zmniejszenie zużycia energii elektrycznej brutto mogą obejmować krajowe kampanie informacyjne, publikowanie ukierunkowanych informacji na temat prognozowanej sytuacji w systemie elektroenergetycznym, środki regulacyjne ograniczające zużycie energii innej niż niezbędna oraz ukierunkowane zachęty do ograniczania zużycia energii elektrycznej.
- (20) Określając odpowiednie środki ograniczania zapotrzebowania w godzinach szczytu, państwa członkowskie powinny w szczególności rozważyć środki rynkowe, takie jak aukcje lub systemy przetargów, za pomocą których mogłyby zachęcać do zmniejszenia zużycia w sposób efektywny ekonomicznie. Aby zapewnić skuteczność i szybkie wdrożenie, państwa członkowskie mogłyby wykorzystywać istniejące inicjatywy i rozszerzać istniejące systemy, aby rozwijać reakcję strony popytowej. Środki podejmowane na szczeblu krajowym mogłyby również obejmować zachęty finansowe lub rekompensatę dla uczestników rynku, jeżeli będą wymiennie zmniejszać zapotrzebowanie w stosunku do oczekiwanego normalnego zużycia.

- (21) Aby pomóc państwom członkowskim w osiągnięciu niezbędnego zmniejszenia zapotrzebowania, jak określono w niniejszym rozporządzeniu, i dostarczyć im wskazówek, Komisja powinna ułatwić wymianę najlepszych praktyk między państwami członkowskimi.
- (22) Biorąc pod uwagę nadzwyczajny i nagły wzrost cen energii elektrycznej oraz bezpośrednie ryzyko dalszego ich wzrostu, konieczne jest, aby państwa członkowskie niezwłocznie ustanowiły środki niezbędne do osiągnięcia ograniczenia zużycia energii elektrycznej brutto, aby ułatwić szybkie obniżki cen i zminimalizować wykorzystanie paliw kopalnych.
- (23) Na rynku hurtowym dnia następnego oferty najtańszych elektrowni są wysyłane w pierwszej kolejności, ale cena dla wszystkich uczestników rynku jest ustalana przez ostatni zakład niezbędny do pokrycia zapotrzebowania, czyli zakład, który ma najwyższe koszty krańcowe w momencie rozliczenia rynku. Niedawny gwałtowny wzrost cen gazu i węgla kamiennego przełożył się na wyjątkowy i trwały wzrost cen ofert, które zakłady wytwarzania energii opalane gazem i węglem składają na rynku hurtowym dnia następnego. To z kolei doprowadziło do wyjątkowo wysokich cen na rynku dnia następnego w całej Unii, ponieważ są to często elektrownie o najwyższych kosztach krańcowych, niezbędne do zaspokojenia zapotrzebowania na energię elektryczną.

- (24) Biorąc pod uwagę rolę ceny na rynku dnia następnego jako punktu odniesienia dla cen na innych hurtowych rynkach energii elektrycznej oraz fakt, że wszyscy uczestnicy rynku otrzymują cenę rozliczeniową, technologie o znacznie niższych kosztach krańcowych stale odnotowywały wysokie dochody od czasu rosyjskiej agresji zbrojnej na Ukrainę w lutym 2022 r., znacznie powyżej ich oczekiwań przy podejmowaniu decyzji o inwestycjach.
- (25) W sytuacji, w której konsumenci są narażeni na wyjątkowo wysokie ceny szkodzące również gospodarce Unii, konieczne jest tymczasowe ograniczenie nadzwyczajnych dochodów rynkowych producentów o niższych kosztach krańcowych poprzez zastosowanie pułapu dochodów rynkowych uzyskanych ze sprzedaży energii elektrycznej w Unii.
- (26) Aby uniknąć obchodzenia stosowania pułapu dochodów rynkowych, państwa członkowskie powinny wprowadzić skuteczne środki w celu zapewnienia skutecznego stosowania pułapu dochodów rynkowych w sytuacjach, gdy producenci należą do grupy przedsiębiorstw.
- (27) Poziom, na którym ustala się pułap dochodów rynkowych, nie powinien zagrażać zdolności producentów, wobec których jest stosowany – w tym producentów energii ze źródeł odnawialnych – do odzyskania kosztów inwestycji i kosztów operacyjnych oraz powinien chronić przyszłe inwestycje w zdolności wytwórcze niezbędne do utworzenia niezawodnego systemu elektroenergetycznego o obniżonej emisyjności i zachęcać do takich inwestycji. Zachowaniu funkcjonowania wewnętrznego rynku energii elektrycznej najlepiej służy pułap dochodów rynkowych, będący pułapem jednolitym w całej Unii, ponieważ pozwala on utrzymać konkurencję cenową między producentami energii elektrycznej wykorzystującymi różne technologie, w szczególności odnawialne źródła energii.

- (28) Chociaż sporadyczne i krótkoterminowe ceny szczytowe można uznać za normalną cechę na rynku energii elektrycznej i mogą one być przydatne dla niektórych inwestorów w celu odzyskania inwestycji w wytwarzanie energii elektrycznej, skrajny i trwały wzrost cen obserwowany od lutego 2022 r. znacznie różni się od normalnej sytuacji rynkowej okazjonalnych cen szczytowych. W związku z tym pułapu dochodów rynkowych nie należy ustalać poniżej uzasadnionych oczekiwań uczestników rynku co do średniego poziomu cen energii elektrycznej w godzinach, w których zapotrzebowanie na energię elektryczną było najwyższe przed rozpoczęciem wojny napastniczej Rosji przeciw Ukrainie. Przed lutym 2022 r. średnie ceny szczytowe na hurtowym rynku energii elektrycznej w Unii w ostatnich dziesięcioleciach utrzymywały się konsekwentnie znacznie poniżej 180 EUR/MWh, pomimo różnic w cenach energii elektrycznej między regionami w Unii. Ponieważ uczestnicy rynku podejmowali początkowe decyzje dotyczące inwestycji w oparciu o oczekiwanie, że średnio ceny będą niższe od tego poziomu w godzinach szczytu, ustalenie pułapu dochodów rynkowych na poziomie 180 EUR/MWh znacznie przewyższa pierwotne oczekiwania rynku. Pozostawiając margines w odniesieniu do ceny, jakiej inwestorzy mogliby racjonalnie oczekiwać, należy jednocześnie zapewnić, aby pułap dochodów rynkowych nie był sprzeczny z początkową oceną rentowności inwestycji.
- (29) Ponadto pułap dochodów rynkowych w wysokości 180 EUR/MWh uwzględnienia rozsądny margines i jest zdecydowanie wyższy niż obecne uśrednione koszty wytworzenia energii (LCOE) dla istotnych technologii wytwarzania, co umożliwia objętym nim producentom pokrycie ich inwestycji i kosztów operacyjnych. Biorąc pod uwagę, że pułap dochodów rynkowych pozostawia znaczny margines między rozsądnymi LCOE a pułapem dochodów rynkowych, nie można zatem oczekiwać, że zaszkodzi on inwestycjom w nowe zdolności inframarginalne.

- (30) Aby uniknąć znaczącego wpływu na początkowo oczekiwaną rentowność projektu, pułap dochodów rynkowych powinien być ustalany raczej w odniesieniu do dochodów rynkowych, a nie całkowitych dochodów z wytwarzania (w tym innych potencjalnych źródeł dochodów, takich jak premia gwarantowana). Niezależnie od formy umowy, na podstawie której może odbywać się obrót energią elektryczną, pułap dochodów rynkowych powinien mieć zastosowanie wyłącznie do zrealizowanych dochodów rynkowych. Jest to konieczne, aby nie szkodzić producentom, którzy nie czerpią korzyści z obecnych wysokich cen energii elektrycznej, ponieważ zabezpieczyli swoje dochody przed wahaniami na hurtowym rynku energii elektrycznej. W związku z tym w zakresie, w jakim istniejące lub przyszłe zobowiązania umowne, takie jak umowy zakupu energii ze źródeł odnawialnych i inne rodzaje umów zakupu energii lub terminowe zabezpieczenia, skutkują dochodami rynkowymi z produkcji energii elektrycznej do poziomu pułapu dochodów rynkowych, takie dochody nie powinny być objęte niniejszym rozporządzeniem. Środek wprowadzający pułap dochodów rynkowych nie powinien zatem zniechęcać uczestników rynku do zawierania takich zobowiązań umownych.
- (31) Chociaż stosowanie pułapu dochodów rynkowych w momencie rozliczania transakcji może być bardziej efektywne, to jednak może nie zawsze być możliwe, na przykład ze względu na różnice w organizacji hurtowych rynków energii elektrycznej w państwach członkowskich i w różnych ramach czasowych. Aby uwzględnić specyfikę krajową i ułatwić stosowanie pułapu dochodów rynkowych na szczeblu krajowym, państwa członkowskie powinny mieć swobodę decydowania o tym, czy zastosować ten pułap w momencie rozliczania wymiany energii elektrycznej czy po takim rozliczeniu. Państwa członkowskie powinny również zachować swobodę w zakresie prefinansowania środków wsparcia dla końcowych odbiorców energii elektrycznej i pobierania dochodów rynkowych na późniejszym etapie Komisja powinna udzielać państwom członkowskim wskazówek dotyczących wykonywania tego środka.

- (32) Pułap dochodów rynkowych powinien mieć zastosowanie do technologii o kosztach krańcowych niższych od tego pułapu dochodów rynkowych, takich jak energia wiatrowa, słoneczna, jądrowa lub węgiel brunatny.
- (33) Pułap dochodów rynkowych nie powinien mieć zastosowania do technologii o wysokich kosztach krańcowych związanych z ceną paliwa wsadowego niezbędnego do produkcji energii elektrycznej, takich jak elektrownie gazowe i opalane węglem kamiennym, ponieważ ich koszty operacyjne znacznie przekraczałyby poziom pułapu dochodów rynkowych, a jego stosowanie zagroziłoby ich rentowności. Aby utrzymać zachęty do ogólnego zmniejszenia zużycia gazu, pułap dochodów rynkowych nie powinien również mieć zastosowania do technologii, które bezpośrednio konkurują z elektrowniami gazowymi w celu zapewnienia elastyczności systemu elektroenergetycznego i ofert na rynku energii elektrycznej w oparciu o ich koszty alternatywne, takie jak reakcja strony popytowej i magazynowanie.
- (34) Pułap dochodów rynkowych nie powinien mieć zastosowania do technologii wykorzystujących jako paliwo wsadowe paliwa zastępujące gaz ziemny, takie jak biometan, aby nie zagrażać konwersji istniejących elektrowni gazowych zgodnie z celami REPowerEU określonymi w szczególności w komunikacie Komisji z dnia 18 maja 2022 r. pt. „Plan REPowerEU” (zwanego dalej „planem REPowerEU”).
- (35) Aby utrzymać zachęty do rozwoju innowacyjnych technologii, pułap dochodów rynkowych nie powinien mieć zastosowania do projektów demonstracyjnych.

- (36) W niektórych państwach członkowskich przychody uzyskiwane od niektórych wytwórców są już ograniczone za pomocą środków państwowych i publicznych, takich jak taryfy gwarantowane i dwukierunkowe kontrakty różnicowe. Wytwórcy ci nie czerpią korzyści ze wzrostu dochodów wynikającego z niedawnego gwałtownego wzrostu cen energii elektrycznej. W związku z tym producenci objęci tego rodzaju środkami państwowymi, które nie zostały przyjęte w reakcji na obecny kryzys energetyczny, powinni być wyłączeni ze stosowania pułapu dochodów rynkowych. Podobnie pułap dochodów rynkowych nie powinien mieć zastosowania do producentów, których dochody rynkowe podlegają innym środkom regulacyjnym przyjętym przez organy publiczne, na mocy których dochody są przekazywane bezpośrednio konsumentom.
- (37) Aby zapewnić skuteczne egzekwowanie pułapu dochodów rynkowych, producenci, pośrednicy i właściwi uczestnicy rynku powinni przekazywać niezbędne dane właściwym organom państw członkowskich oraz, w stosownych przypadkach, operatorom systemów i wyznaczonym operatorom rynku energii elektrycznej. Ze względu na dużą liczbę indywidualnych transakcji, w odniesieniu do których właściwe organy państw członkowskich muszą zapewnić egzekwowanie pułapu dochodów rynkowych, organy te powinny mieć możliwość użycia racjonalnych szacunków do obliczenia pułapu dochodów rynkowych.
- (38) Aby zaradzić sytuacjom, w których stosowanie pułapu dochodów rynkowych może osłabić zachęty dla uczestników rynku do dostarczania energii bilansującej lub redysponowania i zakupów przeciwnych, państwa członkowskie powinny mieć możliwość podjęcia decyzji o niestosowaniu pułapu dochodów rynkowych ze sprzedaży energii elektrycznej na rynku energii bilansującej oraz z rekompensaty finansowej z tytułu redysponowania i zakupów przeciwnych.

- (39) Aby uwzględnić obawy dotyczące bezpieczeństwa dostaw, państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustalenia pułapu dochodów rynkowych w sposób umożliwiający producentom energii elektrycznej zatrzymanie 10 % nadwyżki dochodów powyżej pułapu dochodów rynkowych.
- (40) Biorąc pod uwagę, że koszyk energetyczny i struktura kosztów zakładów wytwarzania energii znacznie się różnią w poszczególnych państwach członkowskich, należy zezwolić im na utrzymanie lub wprowadzenie krajowych środków kryzysowych na określonych warunkach.
- (41) W szczególności państwa członkowskie powinny zachować możliwość dalszego ograniczania dochodów producentów, do których ma zastosowanie pułap dochodów rynkowych, oraz ustalania odrębnego pułapu dochodów rynkowych uzyskanych ze sprzedaży energii elektrycznej wyprodukowanej z węgla kamiennego, której cena może być znacznie niższa niż cena technologii krańcowych w niektórych państwach członkowskich. Aby zapewnić pewność prawa, państwa członkowskie powinny mieć również możliwość utrzymania lub wprowadzenia krajowych środków kryzysowych, które ograniczają dochody rynkowe producentów innych niż producenci podlegający ogólnounijnemu pułapowi dochodów rynkowych.
- (42) Aby zapewnić bezpieczeństwo dostaw, państwa członkowskie powinny mieć możliwość ustalenia wyższego pułapu dochodów rynkowych dla producentów, którzy w przeciwnym razie podlegaliby ogólnounijnemu pułapowi dochodów rynkowych, gdy ich koszty inwestycji i koszty operacyjne są wyższe niż ogólnounijny pułap dochodów rynkowych.

- (43) Zwiększone przepływy handlowe między obszarami rynkowymi ze względu na związane z kryzysem duże różnice cenowe między tymi obszarami doprowadziły w niektórych państwach członkowskich do znacznego wzrostu opłat z tytułu alokacji zdolności przesyłowych. Dochody z ograniczeń przesyłowych powinny być nadal przydzielane na realizację celów priorytetowych określonych w art. 19 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943¹. Państwa członkowskie powinny jednak wyjątkowo, w należycie uzasadnionych przypadkach i pod kontrolą swoich organów regulacyjnych, mieć możliwość bezpośredniego podziału pozostałych nadwyżek dochodu między odbiorców końcowych energii elektrycznej, zamiast wykorzystywać je wyłącznie do celów, o których mowa w art. 19 ust. 3 tego rozporządzenia.
- (44) Biorąc pod uwagę, że poprzez zastosowanie pułapu dochodów rynkowych nie wszystkie państwa członkowskie mogą wspierać swoich odbiorców końcowych w takim samym zakresie ze względu na ich zależność od importu energii elektrycznej z innych państw, konieczne jest, aby państwa członkowskie, w których import netto energii elektrycznej jest równy lub wyższy niż 100 %, miały dostęp do umów o podziale – w duchu solidarności – nadwyżki dochodu z głównym eksportującym państwem członkowskim. Zachęca się również do zawierania takich umów solidarnościowych, w szczególności w celu odzwierciedlenia nie zrównoważonych stosunków handlowych.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 54).

- (45) Praktyki handlowe, a także ramy regulacyjne w sektorze energii elektrycznej znacznie różnią się od tych w sektorze paliw kopalnych. Biorąc pod uwagę, że pułap dochodów rynkowych ma naśladować wynik rynkowy, którego producenci mogliby oczekiwać, gdyby globalne łańcuchy dostaw funkcjonowały normalnie w przypadku braku zakłóceń w dostawach gazu w okresie od lutego 2022 r., konieczne jest, aby środek dotyczący producentów energii elektrycznej miał zastosowanie do dochodów wynikających z wytwarzania energii elektrycznej. Z drugiej strony, ponieważ tymczasowa składka solidarnościowa jest ukierunkowana na rentowność unijnych przedsiębiorstw i stałych zakładów prowadzących działalność w sektorze ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji, która znacznie wzrosła w porównaniu z poprzednimi latami, konieczne jest zastosowanie go do ich zysków.
- (46) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby nadwyżki dochodu wynikające z zastosowania pułapu dochodów rynkowych w dziedzinie energii elektrycznej były przekazywane końcowym odbiorcom energii elektrycznej w celu złagodzenia skutków wyjątkowo wysokich cen energii elektrycznej. Nadwyżki dochodu powinny być skierowane do odbiorców szczególnie dotkniętych wysokimi cenami energii elektrycznej, w tym zarówno gospodarstw domowych, jak i przedsiębiorstw. Bez proponowanych środków istnieje ryzyko, że tylko bogatsze państwa członkowskie będą miały zasoby na ochronę swoich konsumentów, a to doprowadzi do poważnych zakłóceń na rynku wewnętrznym.

- (47) Dochody z pułapu powinny pomóc państwom członkowskim w finansowaniu środków, takich jak transfery dochodów, rabaty na rachunki, rekompensaty dla dostawców za dostawy poniżej kosztów, a także inwestycje, które doprowadziłyby do strukturalnego zmniejszenia zużycia, w szczególności energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł kopalnych. Jeżeli wsparcia udziela się odbiorcom niebędącym gospodarstwami domowymi, powinni oni podejmować działania mające na celu inwestowanie w technologie obniżania emisyjności, w tym w energię ze źródeł odnawialnych, na przykład w drodze umów zakupu energii lub za pomocą bezpośrednich inwestycji w wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych lub podejmując inwestycje w efektywność energetyczną.
- (48) Interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy energii elektrycznej stanowią co do zasady środek zakłócający rynek. Takie interwencje mogą zatem być realizowane jedynie jako obowiązki użyteczności publicznej i powinny podlegać szczególnym warunkom. Obecnie na mocy dyrektywy (UE) 2019/944 ceny regulowane mogą być stosowane w odniesieniu do gospodarstw domowych i mikroprzedsiębiorstw, a także mogą być stosowane, w tym poniżej kosztów, w odniesieniu do odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym i odbiorców wrażliwych. Jednak w związku z obecnym wyjątkowym wzrostem cen energii elektrycznej należy tymczasowo rozszerzyć zestaw dostępnych środków, którymi dysponują państwa członkowskie w celu wspierania konsumentów, poprzez zapewnienie możliwości rozszerzenia regulowanych cen na MŚP i umożliwienie stosowania cen regulowanych poniżej kosztów. Takie rozszerzenie mogłoby być finansowane z pułapu dochodów rynkowych.

- (49) Ważne jest, aby regulowane ceny detaliczne – w przypadku gdy będą niższe od kosztów – nie dyskryminowały dostawców ani nie nakładały na nich niesprawiedliwych kosztów. Dostawcy prowadzący dostawy po cenach regulowanych powinni zatem – bez uszczerbku dla stosowania zasad pomocy państwa – otrzymać sprawiedliwą rekompensatę za poniesione przez siebie koszty. Koszt cen regulowanych poniżej kosztów powinien być finansowany z dochodów powstałych w wyniku stosowania pułapu dochodów rynkowych. Aby takie środki nie powodowały wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną, a jednak zaspokajały potrzeby energetyczne konsumentów, ceny regulowane poniżej kosztów powinny pokrywać jedynie ograniczoną ilość zużycia. Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć wpływu na dostawcę systemów stosowanych w ostateczności ani na dokonany przez państwa członkowskie wybór dostawcy wykorzystywanego w ostateczności.
- (50) Nie zmieniając znacząco struktury kosztów i nie zwiększając inwestycji, unijne przedsiębiorstwa i stałe zakłady generujące co najmniej 75 % obrotu z działalności w sektorze ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji odnotowały wzrost zysków na skutek nagłych i nieprzewidywalnych okoliczności spowodowanych przez wybuch wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie, ograniczenie dostaw energii i rosnące zapotrzebowanie ze względu na rekordowo wysokie temperatury.
- (51) Tymczasowa składka solidarnościowa powinna stanowić środek redystrybucyjny w celu zapewnienia, aby zainteresowane przedsiębiorstwa, które osiągnęły nadwyżki zysków w wyniku nieoczekiwanych okoliczności, przyczyniały się proporcjonalnie do poprawy sytuacji na rynku wewnętrznym objętym kryzysem energetycznym.

- (52) Podstawę obliczania tymczasowej składki solidarnościowej stanowią podlegające opodatkowaniu dochody przedsiębiorstw i stałych zakładów będących rezydentami do celów podatkowych w Unii w sektorach ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji, jak określono w umowach dwustronnych lub krajowych przepisach podatkowych państw członkowskich za rok podatkowy rozpoczynający się w dniu 1 stycznia 2022 r. lub później lub w dniu 1 stycznia 2023 r. i przez cały okres ich trwania. Państwa członkowskie, które opodatkowują tylko wypłacane zyski przedsiębiorstw, powinny zastosować tymczasową składkę solidarnościową do obliczonych zysków niezależnie od tego, czy zostały one wypłacone. Rok podatkowy określa się poprzez odniesienie do przepisów obowiązujących na mocy prawa krajowego państw członkowskich.
- (53) Składce solidarnościowej powinny podlegać jedynie zyski uzyskane w 2022 r. lub 2023 r. wykraczające poza 20-procentowy wzrost średnich dochodów podlegających opodatkowaniu, osiągniętych w ciągu czterech lat podatkowych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2018 r. lub później.
- (54) Podejście to zapewniłoby, aby część marży zysku, która nie wynika z nieprzewidywalnego rozwoju sytuacji na rynkach energii na skutek trwającej wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie, mogła być wykorzystana przez unijne przedsiębiorstwa i stałe zakłady na przyszłe inwestycje lub do zapewnienia ich stabilności finansowej podczas trwającego kryzysu energetycznego, w tym w sektorach energochłonnych. Dzięki takiemu podejściu do określania podstawy obliczeniowej zapewniona byłaby proporcjonalność składki solidarnościowej w różnych państwach członkowskich. Jednocześnie ustalenie stawki minimalnej powinno zapewnić zarówno sprawiedliwy, jak i proporcjonalny charakter składki solidarnościowej. Państwa członkowskie powinny zachować swobodę stosowania stawki wyższej niż 33 % dla ich składki solidarnościowej. Powinno to umożliwić tym państwom członkowskim ustalenie preferowanej stawki, którą uznają za akceptowalną i odpowiednią na mocy swoich krajowych systemów prawnych.

- (55) Państwa członkowskie powinny podjąć środki niezbędne do zapewnienia pełnego stosowania składki solidarnościowej przewidzianej w niniejszym rozporządzeniu i powinny wprowadzić niezbędne dostosowania w prawie krajowym, w szczególności w celu zapewnienia terminowego pobierania składki solidarnościowej, w tym na podstawie dochodów netto, z których można kompensować składkę solidarnościową, w celu przewidzenia możliwości odliczenia składki solidarnościowej lub braku tej możliwości lub w celu uwzględnienia traktowania strat w poprzednich latach podatkowych, spójnego traktowania skróconych lat podatkowych w odniesieniu do przedsiębiorstw utworzonych w 2022 r. lub 2023 r., lub w przypadku restrukturyzacji lub połączeń przedsiębiorstw, do celów obliczenia składki solidarnościowej.
- (56) Składkę solidarnościową należy wykorzystać na: (i) środki wsparcia finansowego dla końcowych odbiorców energii, a w szczególności znajdujących się w trudnej sytuacji gospodarstw domowych, w celu złagodzenia skutków wysokich cen energii; (ii) środki wsparcia finansowego mające na celu zmniejszenie zużycia energii; (iii) środki wsparcia finansowego w celu wsparcia przedsiębiorstw w energochłonnych sektorach przemysłu; oraz (iv) środki wsparcia finansowego na rzecz rozwoju autonomii energetycznej Unii. Państwa członkowskie powinny mieć również możliwość przeznaczenia części wpływów z tymczasowej składki solidarnościowej na wspólne finansowanie. Środki te wymagają znacznej elastyczności, aby uwzględnić procesy budżetowe państw członkowskich.

(57) Wykorzystanie tych wpływów na te cele odzwierciedla wyjątkowy i tymczasowy charakter składki solidarnościowej jako środka, który ma na celu ograniczenie i złagodzenie szkodliwych skutków kryzysu energetycznego dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw w całej Unii, aby ochronić rynek wewnętrzny i zapobiec ryzyku dalszej fragmentacji. Drastyczny wzrost cen energii ma wpływ na wszystkie państwa członkowskie. Uwzględniając jednak różnice w ich właściwych koszykach energetycznych, nie wszystkie państwa członkowskie odczuwają ten wpływ w taki sam sposób i nie wszystkie dysponują taką samą przestrzenią fiskalną, umożliwiającą im wprowadzenie niezbędnych środków w celu ochrony znajdujących się w trudnej sytuacji gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Wobec braku unijnego środka, takiego jak składka solidarnościowa, istnieje wysokie ryzyko zakłócenia i dalszej fragmentacji rynku wewnętrznego, co byłoby szkodliwe dla wszystkich państw członkowskich, biorąc pod uwagę integrację rynków energii i łańcuchów wartości. Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu i radzenie sobie ze społecznymi skutkami kryzysu energetycznego, w szczególności w celu ochrony pracowników w narażonych sektorach przemysłu, jest również kwestią solidarności między państwami członkowskimi. Aby zmaksymalizować ich wpływ, wykorzystanie wpływów ze składki solidarnościowej powinno odbywać się w duchu solidarności w sposób skoordynowany lub za pośrednictwem unijnych instrumentów finansowych.

(58) W szczególności państwa członkowskie powinny ukierunkować środki wsparcia finansowego na znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa, które najbardziej odczuwają skutki gwałtownego wzrostu cen energii. Pozwoli to zachować zachętę cenową do zmniejszania zapotrzebowania na energię i oszczędzania energii. Ponadto ukierunkowanie wsparcia na znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji i mające ograniczoną płynność gospodarstwa domowe miałyby pozytywny wpływ na ogólne zużycie (poprzez zapobieganie nadmiernemu wypieraniu wydatków na towary nieenergetyczne), biorąc pod uwagę narażenie tej grupy gospodarstw domowych na nadmierne wydatki. Ponadto wpływy ze składki solidarnościowej powinny być wykorzystywane do wspierania zmniejszenia zużycia energii. W związku z tym takie wpływy powinny być wykorzystywane na przykład do zorganizowania aukcji lub systemów przetargowych na rzecz zmniejszenia zapotrzebowania, obniżania kosztów zakupu energii przez końcowych odbiorców energii w odniesieniu do określonych wielkości zużycia energii lub promowania inwestycji realizowanych przez końcowych odbiorców energii, zarówno znajdujących się w trudnej sytuacji gospodarstw domowych, jak i przedsiębiorstw, w odnawialne źródła energii, efektywność energetyczną lub inne technologie obniżania emisyjności. Wpływy ze składki solidarnościowej powinny być również wykorzystywane do wspierania finansowego przedsiębiorstw w energochłonnych sektorach przemysłu oraz w regionach zależnych od tych sektorów. Koszty w sektorach energochłonnych, takich jak przemysł nawozowy rosną w zawrotnym tempie z powodu stopniowego wzrostu cen energii. Należy uzależnić środki wsparcia finansowego od inwestycji w odnawialne źródła energii, efektywność energetyczną lub inne technologie obniżania emisyjności. Ponadto środki, które przyczyniają się do zwiększenia autonomii energetycznej, Unii powinny być wspierane inwestycjami zgodnie z celami określonymi w komunikacie Komisji z dnia 8 marca 2022 r w sprawie REPowerEU: Wspólne europejskie działania w kierunku bezpiecznej i zrównoważonej energii po przystępnej cenie” (zwanym dalej „wspólnymi europejskimi działaniami REPowerEU”) oraz planie REPowerEU, w szczególności w odniesieniu do projektów o wymiarze transgranicznym.

- (59) Państwa członkowskie mogłyby również podjąć decyzję o przeznaczeniu części wpływów ze składki solidarnościowej na wspólne finansowanie środków, które mają na celu ograniczenie szkodliwych skutków kryzysu energetycznego, w tym na wsparcie ochrony zatrudnienia oraz przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji siły roboczej, lub na promowanie inwestycji w efektywność energetyczną i energię ze źródeł odnawialnych, w tym w projekty transgraniczne. Aspekt wspólnego finansowania obejmuje zarówno podział kosztów poszczególnych projektów między państwa członkowskie, jak i ukierunkowywanie za pośrednictwem instrumentu Unii dochodów przekazywanych dobrowolnie w duchu solidarności przez państwa członkowskie do budżetu Unii.
- (60) Regularne i skuteczne monitorowanie i składanie sprawozdań Komisji mają zasadnicze znaczenie dla oceny postępów poczynionych przez państwa członkowskie w realizacji celów w zakresie ograniczenia zapotrzebowania, wdrożenia pułapu dochodów rynkowych, wykorzystania nadwyżki dochodów oraz stosowania cen regulowanych.
- (61) Państwa członkowskie powinny składać Komisji sprawozdania na temat stosowania składki solidarnościowej na swoich terytoriach, a także na temat wszelkich zmian, jakie wprowadzają w tym celu w swoich krajowych ramach prawnych, w tym dodatkowego ustawodawstwa, które może być potrzebne w celu zapewnienia spójnego krajowego wdrażania składki solidarnościowej.
- (62) Państwa członkowskie powinny również składać sprawozdania z wykorzystania wpływów ze składki solidarnościowej. W szczególności ma to na celu zapewnienie, aby państwa członkowskie wykorzystywały te wpływy zgodnie z wykorzystaniem przewidzianym w niniejszym rozporządzeniu.

- (63) Państwa członkowskie powinny stosować na swoich terytoriach składkę solidarnościową określoną w niniejszym rozporządzeniu, chyba że wprowadziły równoważne środki krajowe. Cel środka krajowego powinien zostać uznany za podobny do ogólnego celu składki solidarnościowej określonej w niniejszym rozporządzeniu, gdy polega on na przyczynianiu się do przystępności cenowej energii. Należy uznać, że środek krajowy podlega podobnym przepisom co składka solidarnościowa, w przypadku gdy obejmuje on działalność w sektorach ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla lub rafinacji, określa podstawę, przewiduje stawkę i zapewnia, aby wpływy ze środka krajowego były wykorzystywane do celów porównywalnych z celami składki solidarnościowej.
- (64) Składka solidarnościowa i unijne ramy prawne regulujące tę składkę powinny mieć charakter tymczasowy, aby zaradzić wyjątkowej i pilnej sytuacji, jaka wystąpiła w Unii na skutek gwałtownie rosnących cen energii. Składka solidarnościowa powinna mieć zastosowanie do nadwyżek zysków wygenerowanych w 2022 r. lub 2023 r., aby wykorzystać je na rzecz zaradzenia szkodliwym skutkom obecnego kryzysu energetycznego dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw oraz złagodzenia tych skutków. Stosowanie składki solidarnościowej w odniesieniu do całego roku podatkowego powinno umożliwić wykorzystanie nadwyżki zysków w danym okresie w interesie publicznym, jakim jest złagodzenie skutków kryzysu energetycznego, przy jednoczesnym pozostawieniu zainteresowanym przedsiębiorstwom odpowiedniej części zysków.
- (65) Składka solidarnościowa powinna mieć zastosowanie wyłącznie do roku podatkowego 2022 lub 2023. Do dnia 15 października 2023 r. i do dnia 15 października 2024 r., po uzyskaniu od organów krajowych ich opinii na temat pobierania składki solidarnościowej, Komisja powinna dokonać przeglądu sytuacji i przedłożyć Radzie sprawozdanie.

- (66) W przypadku gdy państwo członkowskie napotka trudności w stosowaniu niniejszego rozporządzenia, a w szczególności tymczasowej składki solidarnościowej, powinno ono w stosownych przypadkach skonsultować się z Komisją Europejską zgodnie z art. 4 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE).
- (67) Biorąc pod uwagę strukturalną sytuację gospodarczą i społeczną, jak również ich fizyczne cechy charakterystyczne, regiony najbardziej oddalone w rozumieniu art. 349 TFUE nie mogą być połączone z unijnym rynkiem energii elektrycznej. Z tego powodu nie powinny stosować przepisów dotyczących zmniejszenia zużycia energii elektrycznej brutto w godzinach szczytu ani dotyczących pułapu dochodów rynkowych. Oprócz tego, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wyłączenia stosowania tych przepisów do energii elektrycznej wytwarzanej w małych systemach wydzielonych lub małych systemach połączonych w rozumieniu dyrektywy (UE) 2019/944. Ponadto Cypr i Malta, ze względu na swoje odrębne cechy charakterystyczne, nie stosują w pełni unijnego dorobku prawnego dotyczącego rynku energii. Cypr jest całkowicie odizolowany od transeuropejskich sieci energetycznych, natomiast Malta ma jedynie ograniczone połączenia międzysystemowe z nimi. Ponieważ zróżnicowane podejście w przypadku tych państw członkowskich miałoby jedynie ograniczony wpływ na wewnętrzny rynek energii, Cypr i Malta powinny mieć możliwość dobrowolnego stosowania przepisów dotyczących zmniejszenia swojego zużycia energii elektrycznej brutto w godzinach szczytu oraz pułapu dochodów rynkowych. Ponadto, jeżeli Cypr postanowi stosować przepisy dotyczące pułapu dochodów rynkowych oraz aby zapewnić stabilność swojego systemu elektroenergetycznego, nie powinien być zobowiązany do stosowania tego pułapu dochodów rynkowych do energii elektrycznej wyprodukowanej z produktów ropopochodnych.
- (68) Zmienność cen bazowych gazu stwarza trudności przedsiębiorstwom energetycznym działającym na rynkach kontraktów terminowych na energię elektryczną, w szczególności w dostępie do odpowiednich zabezpieczeń. Komisja, we współpracy z Europejskim Urzędem Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych i Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego, ocenia kwestie dotyczące kwalifikowalności zabezpieczeń i depozytów zabezpieczających oraz możliwości ograniczenia nadmiernej zmienności śróddziennej.

- (69) Ponadto środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są spójne z uzupełniającymi i bieżącymi pracami Komisji dotyczącymi długoterminowej struktury rynku, zapowiedzianymi w jej komunikacie z dnia 18 maja 2022 r. w sprawie krótkoterminowych interwencji na rynku energii i długoterminowych udoskonaleń struktury rynku energii elektrycznej, który został opublikowany wraz z planem REPowerEU.
- (70) Biorąc pod uwagę skalę kryzysu energetycznego, jego skutki społeczne, gospodarcze i finansowe oraz potrzebę jak najszybszego podjęcia działań, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w trybie pilnym następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.
- (71) Biorąc pod uwagę wyjątkowy charakter środków określonych w niniejszym rozporządzeniu oraz konieczność ich stosowania w szczególności w sezonie zimowym 2022–2023, niniejsze rozporządzenie powinno być stosowane do dnia 31 grudnia 2023 r.
- (72) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, a mianowicie ustanowienie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu złagodzenia skutków wysokich cen energii, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na jego rozmiary i skutki możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Rozdział I

Przedmiot i definicje

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

Niniejsze rozporządzenie ustanawia interwencję w sytuacji nadzwyczajnej w celu złagodzenia skutków wysokich cen energii za pomocą wyjątkowych, ukierunkowanych i ograniczonych w czasie środków. Środki te mają na celu zmniejszenie zużycia energii elektrycznej, ograniczenie dochodów rynkowych, które niektórzy producenci uzyskują z wytwarzania energii elektrycznej, i ukierunkowaną redystrybucję na rzecz końcowych odbiorców energii elektrycznej, umożliwienie państwom członkowskim stosowania interwencji publicznych w zakresie ustalania cen za dostawy energii elektrycznej dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi oraz MŚP, a także ustanowienie przepisów dotyczących obowiązkowej tymczasowej składki solidarnościowej od unijnych przedsiębiorstw i stałych zakładów prowadzących działalność w sektorach ropy naftowej, gazu, węgla i rafinerii, aby przyczynić się do przystępności cenowej energii dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają definicje zawarte w art. 2 rozporządzenia (UE) 2019/943 oraz w art. 2 dyrektywy (UE) 2019/944. Ponadto stosuje się następujące definicje:

- 1) „małe lub średnie przedsiębiorstwo” lub „MŚP” oznacza przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 2 załącznika do zalecenia Komisji 2003/361/WE¹;
- 2) „zużycie energii elektrycznej brutto” oznacza całkowitą dostawę energii elektrycznej na działania na terytorium państwa członkowskiego;
- 3) „okres odniesienia” oznacza okres od dnia 1 listopada do dnia 31 marca w ciągu pięciu kolejnych lat poprzedzających datę wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, poczynając od okresu od dnia 1 listopada 2017 r. do dnia 31 marca 2018 r.;
- 4) „godziny szczytu” oznaczają poszczególne godziny dnia, w których – na podstawie prognoz operatorów systemów przesyłowych i, w stosownych przypadkach, wyznaczonych operatorów rynku energii elektrycznej – oczekuje się najwyższych hurtowych cen energii elektrycznej na rynku dnia następnego, oczekuje się najwyższego zużycia energii elektrycznej brutto lub oczekuje się najwyższego zużycia energii elektrycznej brutto wytworzonej ze źródeł innych niż źródła odnawialne, o których mowa w art. 2 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001²;

¹ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

- 5) „dochód rynkowy” oznacza osiągnięty dochód, który producent uzyskuje w zamian za sprzedaż i dostawę energii elektrycznej w Unii, niezależnie od formy umownej, w jakiej taka wymiana ma miejsce, w tym umów zakupu energii elektrycznej i innych operacji zabezpieczających przed wahaniami na hurtowym rynku energii elektrycznej, z wyłączeniem wszelkiego wsparcia udzielanego przez państwa członkowskie;
- 6) „rozliczenie” oznacza płatność, która jest dokonywana i otrzymywana między kontrahentami w zamian za dostawę i odbiór energii elektrycznej, w stosownych przypadkach, w celu wypełnienia odpowiednich obowiązków kontrahentów wynikających z co najmniej jednej transakcji rozliczeniowej;
- 7) „właściwy organ” oznacza organ zgodnie z definicją w art. 2 pkt 11 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941¹;
- 8) „pośrednicy” oznaczają podmioty działające na hurtowych rynkach energii elektrycznej państw członkowskich stanowiących wyspę niepołączoną z innymi państwami członkowskimi uczestniczącymi w składaniu ofert jednostkowych, w przypadku gdy organ regulacyjny upoważnił te podmioty do uczestnictwa w rynku w imieniu producenta, z wyjątkiem podmiotów, które przekazują nadwyżki dochodów bezpośrednio końcowym odbiorcom energii elektrycznej;
- 9) „nadwyżka dochodu” oznacza dodatnią różnicę między dochodem rynkowym producentów z MWh energii elektrycznej a pułapem dochodów rynkowych w wysokości 180 EUR/MWh energii elektrycznej, określoną w art. 6 ust. 1;

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i uchylające dyrektywę 2005/89/WE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 1).

- 10) „odpady” oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się lub zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się został zobowiązany zgodnie z definicją w art. 3 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE¹;
- 11) „zależność od importu netto” oznacza, w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r., różnicę między całkowitym importem energii elektrycznej a całkowitym eksportem energii elektrycznej wyrażoną jako procent całkowitej produkcji energii elektrycznej brutto w danym państwie członkowskim;
- 12) „rok podatkowy” oznacza rok obrotowy, rok kalendarzowy lub inny odpowiedni okres do celów podatkowych zgodnie z definicją w prawie krajowym;
- 13) „końcowy odbiorca energii” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu energii na własny użytek;
- 14) „końcowy odbiorca energii elektrycznej” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu energii elektrycznej na własny użytek;
- 15) „unijne przedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo mające siedzibę w państwie członkowskim, które zgodnie z przepisami podatkowymi tego państwa członkowskiego jest uznawane do celów podatkowych za mające siedzibę w tym państwie członkowskim i zgodnie z warunkami umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania zawartej z państwem trzecim nie jest uznawane za rezydenta do celów podatkowych poza Unią;
- 16) „stały zakład” oznacza znajdujące się w państwie członkowskim stałe miejsce wykonywania działalności gospodarczej, przez które całkowicie lub częściowo prowadzona jest działalność gospodarcza przedsiębiorstwa mającego siedzibę w innym państwie, o ile zyski osiągnięte przez ten stały zakład w danym miejscu wykonywania działalności gospodarczej są przedmiotem opodatkowania w państwie członkowskim, w którym się on znajduje;

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3).

- 17) „unijne przedsiębiorstwa i stałe zakłady prowadzące działalność w sektorach ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji” oznaczają unijne przedsiębiorstwa lub stałe zakłady generujące co najmniej 75 % swojego obrotu z działalności gospodarczej w dziedzinie wydobywania, górnictwa, rafinacji ropy naftowej lub wytwarzania produktów koksowania węgla, o której mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1893/2006¹;
- 18) „nadwyżka zysku” oznacza dochód podlegający opodatkowaniu – na podstawie krajowych przepisów podatkowych w roku podatkowym 2022 lub w roku podatkowym 2023 i przez cały okres ich trwania – uzyskany z działalności prowadzonej na poziomie unijnych przedsiębiorstw i stałych zakładów prowadzących działalność w sektorach ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji wykraczający poza 20-procentowy wzrost średniego dochodu podlegającego opodatkowaniu w czterech latach podatkowych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2018 r. lub później;
- 19) „składka solidarnościowa” oznacza tymczasowy środek mający na celu rozwiązanie problemu nadwyżek zysku unijnych przedsiębiorstw i stałych zakładów prowadzących działalność w sektorach ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji, który to środek ma na celu złagodzenie wyjątkowych zmian cen na rynkach energii dla państw członkowskich, konsumentów i przedsiębiorstw;
- 20) „nadwyżka dochodów z ograniczeń przesyłowych” oznacza pozostałe przychody, które pozostają niewykorzystane w wyniku alokacji dochodów z ograniczeń przesyłowych zgodnie z celami priorytetowymi określonymi w art. 19 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2019/943;

¹ Rozporządzenie (WE) nr 1893/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczej NACE Rev. 2 i zmieniające rozporządzenie Rady (EWG) nr 3037/90, a także niektóre rozporządzenia WE w sprawie określonych dziedzin statystycznych (Dz.U. L 393 z 30.12.2006, s. 1).

- 21) „wprowadzony równoważny środek krajowy” oznacza środek ustawodawczy, regulacyjny lub administracyjny przyjęty i opublikowany przez państwo członkowskie do dnia 31 grudnia 2022 r., który przyczynia się do przystępności cenowej energii.

Rozdział II

Środki dotyczące rynku energii elektrycznej

SEKCJA 1

ZMNIEJSZENIE ZAPOTRZEBOWANIA

Artykuł 3

Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej brutto

1. Państwa członkowskie dążą do wdrożenia środków mających na celu zmniejszenie całkowitego miesięcznego zużycia energii elektrycznej brutto o 10 % w porównaniu ze średnim zużyciem energii elektrycznej brutto w odpowiednich miesiącach okresu odniesienia.
2. Przy obliczaniu zmniejszenia zużycia energii elektrycznej brutto państwa członkowskie mogą wziąć pod uwagę zwiększone zużycie energii elektrycznej brutto, które wynika z osiągnięcia celów w zakresie ograniczania zapotrzebowania na gaz oraz ogólnych wysiłków w zakresie elektryfikacji mających na celu stopniowe wycofywanie paliw kopalnych.

Artykuł 4

Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej brutto w godzinach szczytu

1. Każde państwo członkowskie określa godziny szczytu odpowiadające łącznie co najmniej 10 % wszystkich godzin w okresie między dniem 1 grudnia 2022 r. a 31 marca 2023 r.

2. Każde państwo członkowskie zmniejsza swoje zużycie energii elektrycznej brutto w czasie zidentyfikowanych godzin szczytu. Redukcja osiągnięta w czasie zidentyfikowanych godzin szczytu musi wynosić średnio co najmniej 5 % na godzinę. Cel redukcji oblicza się jako różnicę między rzeczywistym zużyciem energii elektrycznej brutto w zidentyfikowanych godzinach szczytu a przewidywanym przez operatorów systemów przesyłowych zużyciem energii elektrycznej brutto, w stosownych przypadkach we współpracy z organem regulacyjnym, bez uwzględnienia skutków środków wprowadzonych w celu osiągnięcia celu określonego w niniejszym artykule. Prognozy operatorów systemów przesyłowych mogą zawierać dane historyczne dotyczące okresu odniesienia.
3. Państwo członkowskie może podjąć decyzję o ustaleniu odsetka godzin szczytu innego niż określony w ust. 1, pod warunkiem pokrycia co najmniej 3 % godzin szczytu i pod warunkiem że energia zaoszczędzona w tych godzinach szczytu jest co najmniej równa energii, która zostałaby zaoszczędzona zgodnie z parametrami określonymi w ust. 1 i 2.

Artykuł 5

Środki mające na celu osiągnięcie zmniejszenia zapotrzebowania

Państwa członkowskie mają swobodę w wyborze odpowiednich środków mających na celu zmniejszenie zużycia energii elektrycznej brutto, aby osiągnąć cele określone w art. 3 i 4, w tym środki rozszerzające już obowiązujące środki krajowe. Środki te są jasno określone, przejrzyste, proporcjonalne, ukierunkowane, niedyskryminacyjne i weryfikowalne, a w szczególności spełniają wszystkie z następujących warunków:

- a) gdy rekompensata finansowa jest wypłacana dodatkowo w stosunku do dochodów rynkowych, kwotę tej rekompensaty ustala się w drodze otwartej procedury konkurencyjnej;

- b) obejmują wyłącznie rekompensatę finansową w przypadku, gdy taka rekompensata jest wypłacana za dodatkową niez użytą energię elektryczną w porównaniu z oczekiwanym zużyciem energii w danej godzinie bez przetargu;
- c) nie zakłócają nadmiernie konkurencji lub prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego energii elektrycznej;
- d) nie są nadmiernie ograniczone do określonych odbiorców lub grup odbiorców, w tym niezależnych agregatorów, zgodnie z art. 17 dyrektywy (UE) 2019/944; oraz
- e) nie utrudniają nadmiernie procesu zastępowania technologii paliw kopalnych technologiami wykorzystującymi energię elektryczną.

SEKCJA 2

PULAP DOCHODÓW RYNKOWYCH I DYSTRYBUCJA NADWYŻEK DOCHODÓW I NADWYŻEK DOCHODÓW Z OGRANICZEŃ PRZESYŁOWYCH KOŃCOWYM ODBIORCOM ENERGII ELEKTRYCZNEJ

Artykuł 6

Obowiązkowy pułap dochodów rynkowych

1. Dochody rynkowe producentów uzyskane z wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł, o których mowa w art. 7 ust. 1, są ograniczone do maksymalnej kwoty 180 EUR/MWh wyprodukowanej energii elektrycznej.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby pułap dochodów rynkowych dotyczył wszystkich dochodów rynkowych producentów i, w stosownych przypadkach, pośredników uczestniczących w hurtowych rynkach energii elektrycznej w imieniu producentów, niezależnie od rynkowych ram czasowych, w których ma miejsce transakcja, oraz od tego, czy energia elektryczna jest przedmiotem obrotu dwustronnego czy scentralizowanego.
3. Państwa członkowskie wprowadzają skuteczne środki zapobiegające obchodzeniu obowiązków nałożonych na producentów na podstawie ust. 2. Zapewniają w szczególności skuteczne stosowanie pułapu dochodów rynkowych w przypadkach, gdy producenci są kontrolowani przez inne przedsiębiorstwa lub znajdują się w częściowym posiadaniu takich przedsiębiorstw, w szczególności gdy są one częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.
4. Państwa członkowskie decydują o tym, czy zastosować pułap dochodów rynkowych w momencie rozliczania wymiany energii czy po takim rozliczeniu.
5. Komisja udziela państwom członkowskim wskazówek dotyczących wykonywania niniejszego artykułu.

Artykuł 7

Zastosowanie pułapu dochodów rynkowych w odniesieniu do producentów energii elektrycznej

1. Pułap dochodów rynkowych przewidziany w art. 6 ma zastosowanie do dochodów rynkowych uzyskanych ze sprzedaży energii elektrycznej wyprodukowanej z następujących źródeł:
 - a) energii wiatrowej;
 - b) energii słonecznej (energia słoneczna termiczna i fotowoltaiczna);
 - c) energii geotermalnej;
 - d) energii wodnej z elektrowni bez zbiorników;
 - e) paliwa z biomasy (stałe lub gazowe paliwa z biomasy), z wyłączeniem biometanu;
 - f) odpadów;
 - g) energii jądrowej;
 - h) węgla brunatnego;
 - i) produktów ropopochodnych;
 - j) torfu.

2. Pułap dochodów rynkowych przewidziany w art. 6 ust. 1 nie ma zastosowania do projektów demonstracyjnych ani do producentów, których dochody z MWh wyprodukowanej energii elektrycznej są już ograniczone w wyniku środków państwowych lub publicznych innych niż przyjęte na mocy art. 8.

3. Państwa członkowskie mogą, w szczególności w przypadkach gdy zastosowanie pułapu dochodów rynkowych przewidzianego w art. 6 ust. 1 prowadzi do znacznego obciążenia administracyjnego, zdecydować, że pułap dochodów rynkowych nie ma zastosowania do producentów wytwarzających energię elektryczną przy pomocy instalacji wytwarzania energii o zainstalowanej mocy nieprzekraczającej 1 MW. Państwa członkowskie mogą, w szczególności w przypadkach gdy zastosowanie pułapu dochodów rynkowych przewidzianego w art. 6 ust. 1 prowadzi do ryzyka zwiększenia emisji CO₂ i zmniejszenia wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, zdecydować, że pułap dochodów rynkowych nie ma zastosowania do energii elektrycznej wyprodukowanej w elektrowniach hybrydowych, które wykorzystują również konwencjonalne źródła energii.
4. Państwa członkowskie mogą zdecydować, że pułap dochodów rynkowych nie ma zastosowania do dochodów uzyskanych ze sprzedaży energii elektrycznej na rynku energii bilansującej oraz z rekompensaty z tytułu redysponowania i zakupów przeciwnych.
5. Państwa członkowskie mogą zdecydować, że pułap dochodów rynkowych ma zastosowanie jedynie do 90 % dochodów rynkowych przekraczających pułap dochodów rynkowych przewidziany w art. 6 ust. 1.
6. Producenci, pośrednicy i odpowiedni uczestnicy rynku, a także, w stosownych przypadkach, operatorzy systemów dostarczają właściwym organom państw członkowskich i, w stosownych przypadkach, operatorom systemów i wyznaczonym operatorom rynku energii elektrycznej wszelkich danych niezbędnych do stosowania art. 6, w tym danych dotyczących wyprodukowanej energii elektrycznej i związanych z nią dochodów rynkowych, niezależnie od rynkowych ram czasowych, w których ma miejsce transakcja, i od tego, czy energia elektryczna jest przedmiotem obrotu dwustronnego w ramach tego samego przedsiębiorstwa czy na rynku scentralizowanym.

Artykuł 8
Krajowe środki kryzysowe

1. Państwa członkowskie mogą:
 - a) utrzymać lub wprowadzić środki, które dodatkowo ograniczają dochody rynkowe producentów wytwarzających energię elektryczną ze źródeł wymienionych w art. 7 ust. 1, w tym z możliwością rozróżnienia między technologiami, a także dochody rynkowe innych uczestników rynku, w tym tych zajmujących się obrotem energią elektryczną;
 - b) ustalić wyższy pułap dochodów rynkowych dla producentów wytwarzających energię elektryczną ze źródeł wymienionych w art. 7 ust. 1, pod warunkiem że ich inwestycje i koszty operacyjne przekraczają maksymalną wartość określoną w art. 6 ust. 1;
 - c) utrzymać lub wprowadzić środki krajowe w celu ograniczenia dochodów rynkowych producentów wytwarzających energię elektryczną ze źródeł niewymienionych w art. 7 ust. 1;
 - d) ustalić odrębny pułap dochodów rynkowych uzyskanych ze sprzedaży energii elektrycznej wyprodukowanej z węgla kamiennego;
 - e) objąć elektrownie wodne niewymienione w art. 7 ust. 1 lit. d) pułapem dochodów rynkowych lub utrzymać lub wprowadzić takie środki, które dodatkowo ograniczają ich dochody rynkowe, w tym z możliwością rozróżnienia między technologiami. .

2. Środki, o których mowa w ust. 1, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem:
- a) są proporcjonalne i niedyskryminacyjne;
 - b) nie zagrażają sygnałom inwestycyjnym;
 - c) zapewniają pokrycie kosztów inwestycji i kosztów operacyjnych;
 - d) nie zakłócają funkcjonowania hurtowych rynków energii elektrycznej i w szczególności nie wpływają na ranking cenowy i kształtowanie się cen na rynku hurtowym;
 - e) są zgodne z prawem Unii.

Artykuł 9

Podział nadwyżki dochodów z ograniczeń przesyłowych wynikające z alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych

1. Na zasadzie odstępstwa od unijnych przepisów dotyczących dochodów z ograniczeń przesyłowych państwa członkowskie mogą wykorzystywać nadwyżki dochodów z ograniczeń przesyłowych wynikające z alokacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych na finansowanie środków wspierających odbiorców końcowych energii elektrycznej zgodnie z art. 10.
2. Wykorzystanie nadwyżek dochodów z ograniczeń przesyłowych zgodnie z ust. 1 podlega zatwierdzeniu przez organ regulacyjny danego państwa członkowskiego.
3. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wykorzystaniu nadwyżki dochodów z ograniczeń przesyłowych zgodnie z ust. 1 w terminie jednego miesiąca od daty przyjęcia odpowiedniego środka krajowego.

Artykuł 10

Podział nadwyżki dochodu

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie nadwyżki dochodu wynikające z zastosowania pułapu dochodów rynkowych były wykorzystywane w ukierunkowany sposób do finansowania środków wspierających końcowych odbiorców energii elektrycznej, które łagodzą wpływ wysokich cen energii elektrycznej na tych odbiorców.
2. Środki, o których mowa w ust. 1, muszą być jasno określone, przejrzyste, proporcjonalne, niedyskryminacyjne i weryfikowalne i nie mogą stanowić przeciwwagi dla obowiązku zmniejszenia zużycia energii elektrycznej brutto przewidzianego w art. 3 i 4.
3. W przypadku gdy dochody uzyskane bezpośrednio z wprowadzenia pułapu dochodów rynkowych na ich terytorium oraz dochody uzyskane pośrednio z umów transgranicznych są niewystarczające, aby udzielić adekwatnego wsparcia końcowym odbiorcom energii elektrycznej, państwa członkowskie mogą wykorzystywać inne odpowiednie środki, takie jak zasoby budżetowe na ten sam cel i na tych samych warunkach.
4. Środki, o których mowa w ust. 1, mogą obejmować na przykład:
 - a) przyznawanie rekompensat finansowych końcowym odbiorcom energii elektrycznej za zmniejszenie ich zużycia energii elektrycznej, w tym poprzez aukcje lub systemy przetargowe na rzecz zmniejszenia zapotrzebowania;
 - b) bezpośrednie transfery do końcowych odbiorców energii elektrycznej, w tym poprzez proporcjonalne obniżki taryf sieciowych;

- c) rekompensaty dla dostawców, którzy muszą dostarczać energię elektryczną odbiorcom poniżej kosztów w następstwie interwencji państwowych lub publicznych w zakresie ustalania cen na podstawie art. 13;
- d) obniżenie kosztów zakupu energii elektrycznej ponoszonych przez końcowych odbiorców energii elektrycznej, w tym w odniesieniu do ograniczonej ilości zużytej energii elektrycznej;
- e) promowanie inwestycji realizowanych przez końcowych odbiorców energii elektrycznej w technologii obniżania emisyjności, odnawialne źródła energii i inwestycje w efektywność energetyczną.

Artykuł 11

Umowy między państwami członkowskimi

1. W sytuacjach, w których zależność danego państwa członkowskiego od importu netto jest równa lub wyższa niż 100 %, do dnia 1 grudnia 2022 r. między państwem członkowskim importu a głównym państwem członkowskim eksportu zostaje zawarta umowa o adekwatnym podziale nadwyżki dochodu. Wszystkie państwa członkowskie mogą, w duchu solidarności, zawierać takie umowy, które mogą również obejmować dochody pochodzące z krajowych środków kryzysowych na mocy art. 8, w tym działalności związanej z obrotem energią elektryczną.
2. Komisja wspiera państwa członkowskie w trakcie całego procesu negocjacyjnego, a także zachęca do wymiany najlepszych praktyk między państwami członkowskimi i ułatwia tę wymianę.

SEKCJA 3

ŚRODKI W ZAKRESIE SPRZEDAŻY DETALICZNEJ

Artykuł 12

Tymczasowe rozszerzenie na MŚP interwencji publicznych w zakresie ustalania cen energii elektrycznej

Na zasadzie odstępstwa od unijnych przepisów dotyczących interwencji publicznych w zakresie ustalania cen, państwa członkowskie mogą stosować interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy energii elektrycznej do MŚP. Takie interwencje publiczne:

- a) uwzględniają roczne zużycie przez beneficjenta w ciągu ostatnich pięciu lat i utrzymują zachętę do ograniczania zapotrzebowania;
- b) spełniają warunki określone w art. 5 ust. 4 i 7 dyrektywy (UE) 2019/944;
- c) w stosownych przypadkach spełniają warunki określone w art. 13 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 13

Tymczasowa możliwość ustalania cen energii elektrycznej poniżej kosztów

Na zasadzie odstępstwa od unijnych przepisów dotyczących interwencji publicznych w zakresie ustalania cen, stosując interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy energii elektrycznej na podstawie art. 5 ust. 6 dyrektywy (UE) 2019/944 lub art. 12 niniejszego rozporządzenia, państwa członkowskie mogą wyjątkowo i tymczasowo ustalić cenę za dostawy energii elektrycznej poniżej kosztów, pod warunkiem że spełnione są wszystkie następujące warunki:

- a) środek ten obejmuje ograniczoną ilość zużycia i utrzymuje zachętę do ograniczania zapotrzebowania;
- b) nie dochodzi do dyskryminacji między dostawcami;
- c) dostawcy otrzymują rekompensatę za dostawy poniżej kosztów; oraz
- d) wszyscy dostawcy są uprawnieni do składania ofert po cenie dostaw energii elektrycznej poniżej kosztów na tej samej podstawie.

Rozdział III

Środek dotyczący sektorów ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji

Artykuł 14

Wsparcie dla końcowych odbiorców energii poprzez tymczasową składkę solidarnościową

1. Nadwyżki zysku wytworzone przez unijne przedsiębiorstwa i stałe zakłady z działalności w sektorze ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji podlegają obowiązkowej tymczasowej składce solidarnościowej, chyba że państwa członkowskie wprowadziły równoważne środki krajowe.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby wprowadzone równoważne środki krajowe miały podobne cele i podlegały podobnym przepisom jak tymczasowa składka solidarnościowa przewidziana w niniejszym rozporządzeniu i przynosiły porównywalne lub wyższe wpływy względem szacowanych wpływów ze składki solidarnościowej.
3. Do dnia 31 grudnia 2022 r. państwa członkowskie przyjmują i publikują środki realizujące obowiązkową tymczasową składkę solidarnościową, o której mowa w ust. 1.

Artykuł 15

Podstawa do obliczenia tymczasowej składki solidarnościowej

Tymczasową składkę solidarnościową dla unijnych przedsiębiorstw i stałych zakładów, prowadzących działalność w sektorach ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji, w tym wchodzących w skład skonsolidowanej grupy wyłącznie do celów podatkowych, oblicza się na podstawie dochodu podlegającego opodatkowaniu, określonego zgodnie z krajowymi przepisami podatkowymi, w roku podatkowym 2022 lub w roku podatkowym 2023 i przez cały okres ich trwania, wykraczającego poza 20-procentowy wzrost średniego dochodu podlegającego opodatkowaniu, ustalonego zgodnie z krajowymi przepisami podatkowymi, w czterech latach podatkowych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2018 r. lub później. Jeżeli średni dochód podlegający opodatkowaniu w tych czterech latach podatkowych jest ujemny, do celów obliczenia tymczasowej składki solidarnościowej średni dochód podlegający opodatkowaniu wynosi zero.

Artykuł 16

Stawka wykorzystywana do obliczenia tymczasowej składki solidarnościowej

1. Stawka wykorzystywana do obliczenia tymczasowej składki solidarnościowej wynosi co najmniej 33 % podstawy, o której mowa w art. 15.
2. Tymczasowa składka solidarnościowa jest stosowana oprócz zwykłych podatków i opłat mających zastosowanie zgodnie z prawem krajowym państwa członkowskiego.

Artykuł 17

Wykorzystanie wpływów z tymczasowej składki solidarnościowej

1. Państwa członkowskie wykorzystują wpływy z tymczasowej składki solidarnościowej z wystarczająco szybkim skutkiem na którykolwiek z następujących celów:
 - a) środki wsparcia finansowego dla końcowych odbiorców energii, a w szczególności dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, aby w ukierunkowany sposób złagodzić skutki wysokich cen energii;
 - b) środki wsparcia finansowego mające pomóc obniżyć zużycie energii, np. za pośrednictwem aukcji lub systemów przetargowych na rzecz zmniejszenia zapotrzebowania, obniżania kosztów zakupu energii przez końcowych odbiorców energii w odniesieniu do określonych wielkości zużycia, promowania inwestycji realizowanych przez końcowych odbiorców energii w odnawialne źródła energii, inwestycje strukturalne w efektywność energetyczną lub inne technologie obniżania emisyjności;
 - c) środki wsparcia finansowego mające na celu wsparcie przedsiębiorstw w energochłonnych sektorach przemysłu, pod warunkiem że są one uzależnione od inwestycji w energię ze źródeł odnawialnych, efektywność energetyczną lub inne technologie obniżania emisyjności;
 - d) środki wsparcia finansowego mające na celu rozwój autonomii energetycznej, w szczególności inwestycje zgodne z celami REPowerEU określonymi w planie REPowerEU i we wspólnych europejskich działaniach REPowerEU takimi jak projekty o wymiarze transgranicznym;

- e) w duchu solidarności między państwami członkowskimi państwa członkowskie mogą przeznaczyć część wpływów z tymczasowej składki solidarnościowej na wspólne finansowanie środków, które mają na celu ograniczenie szkodliwych skutków kryzysu energetycznego, w tym na wsparcie ochrony zatrudnienia oraz przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji siły roboczej, lub na promowanie inwestycji w efektywność energetyczną i energię ze źródeł odnawialnych, w tym w projekty transgraniczne, oraz unijny mechanizm finansowania energii ze źródeł odnawialnych przewidziany w art. 33 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999¹.
2. Środki, o których mowa w ust. 1 muszą być jasno określone, przejrzyste, proporcjonalne, niedyskryminacyjne i weryfikowalne.

Artykuł 18

Tymczasowy charakter składki solidarnościowej

Składka solidarnościowa stosowana przez państwa członkowskie zgodnie z niniejszym rozporządzeniem ma charakter tymczasowy. Ma ona zastosowanie wyłącznie do nadwyżek zysku wytworzonych w latach podatkowych, o których mowa w art. 15.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1).

Rozdział IV

Przepisy końcowe

Artykuł 19

Monitorowanie i egzekwowanie

1. Właściwy organ każdego państwa członkowskiego monitoruje wdrażanie na swoim terytorium środków, o których mowa w art. 3-10, 12 i 13.
2. Jak najszybciej po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia i do dnia 1 grudnia 2022 r., państwa członkowskie składają Komisji sprawozdanie na temat planowanych środków mających na celu zmniejszenie zapotrzebowania wymaganych na podstawie art. 5 oraz umów między państwami członkowskimi zawartych na podstawie art. 11.
3. Do dnia 31 stycznia 2023 r. i ponownie do dnia 30 kwietnia 2023 r. państwa członkowskie złożą Komisji sprawozdanie dotyczące:
 - a) zmniejszenia zapotrzebowania osiągniętego na podstawie art. 3 i 4 oraz środków wprowadzonych w celu osiągnięcia zmniejszenia na podstawie art. 5;
 - b) nadwyżki dochodu wytworzonej na podstawie art. 6;
 - c) środków dotyczących podziału nadwyżki dochodu stosowanych w celu złagodzenia wpływu wysokich cen energii elektrycznej na końcowych odbiorców energii elektrycznej na podstawie art. 10;
 - d) wszelkich interwencji publicznych w zakresie ustalania cen dostaw energii elektrycznej, o których mowa w art. 12 i 13.

4. Państwa członkowskie składają Komisji sprawozdanie na temat:
- a) wprowadzenia tymczasowej składki solidarnościowej na podstawie art. 14, w tym informacje, w którym roku podatkowym państwa członkowskie będą ją stosowały – do dnia 31 grudnia 2022 r.;
 - b) wszelkich późniejszych zmian w krajowych ramach prawnych – w terminie jednego miesiąca od daty publikacji w ich właściwym krajowym dzienniku urzędowym;
 - c) wykorzystania wpływów na podstawie art. 17 – w terminie jednego miesiąca od dnia, w którym wpływy te zostały przez nie zebrane zgodnie z prawem krajowym;
 - d) wprowadzonych równoważnych środków krajowych, o których mowa w art. 14 – do dnia 31 grudnia 2022 r. Państwa członkowskie przedstawiają również ocenę kwoty wpływów wytworzonych przez te wprowadzone równoważne środki krajowe oraz wykorzystania tych wpływów w terminie jednego miesiąca od dnia, w którym wpływy te zostały przez nie zebrane zgodnie z prawem krajowym.

Artykuł 20

Przegląd

1. Do dnia 30 kwietnia 2023 r. Komisja dokona przeglądu rozdziału II w świetle ogólnej sytuacji w zakresie dostaw energii elektrycznej i cen tej energii w Unii oraz przedłoży Radzie sprawozdanie z głównych ustaleń tego przeglądu. Na podstawie tego sprawozdania Komisja może w szczególności zaproponować, w przypadku gdy jest to uzasadnione sytuacją gospodarczą lub funkcjonowaniem rynku energii elektrycznej w Unii i poszczególnych państwach członkowskich, przedłużenie okresu stosowania niniejszego rozporządzenia, zmianę poziomu pułapu dochodów rynkowych określonego w art. 6 ust. 1 i źródeł wytwarzania energii elektrycznej, o których mowa w art. 7 ust. 1, do których ma on zastosowanie, lub inną zmianę rozdziału II.

2. Do dnia 15 października 2023 r. i ponownie do dnia 15 października 2024 r. Komisja dokona przeglądu rozdziału III w świetle ogólnej sytuacji w sektorze paliw kopalnych i wytworzonych nadwyżek zysku oraz przedłoży Radzie sprawozdanie z głównych ustaleń tego przeglądu.

Artykuł 21

Odstępstwa

1. Art. 4-7 nie mają zastosowania do regionów najbardziej oddalonych w rozumieniu art. 349 TFUE, które nie mogą być połączone z unijnym rynkiem energii elektrycznej.
2. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu art. 4-7 do energii elektrycznej wytwarzanej w małych systemach wydzielonych lub małych systemach połączonych.
3. Art. 4-7 nie są obowiązkowe dla Cypru i Malty. Jeżeli Cypr postanowi stosować art. 4-7, wówczas art. 6 ust. 1 nie ma zastosowania do energii elektrycznej wytwarzanej z produktów ropopochodnych.

Artykuł 22

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

2. Bez uszczerbku dla obowiązku zapewnienia podziału nadwyżek dochodu zgodnie z art. 10 i wykorzystania wpływów z tymczasowej składki solidarnościowej zgodnie z art. 17 oraz bez uszczerbku dla obowiązku w zakresie sprawozdawczości, o którym mowa w art. 20 ust. 2, niniejsze rozporządzenie stosuje się do dnia 31 grudnia 2023 r., z zastrzeżeniem następujących warunków:
- a) art. 4 stosuje się od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 31 marca 2023 r.;
 - b) art. 5 i 10 stosuje się od dnia 1 grudnia 2022 r.;
 - c) art. 6, 7 i 8 stosuje się od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 30 czerwca 2023 r.;
 - d) art. 20 ust. 2 stosuje się do dnia 15 października 2024 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w ...

W imieniu Rady

Przewodniczący / Przewodnicząca
